

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Krompir „Heine“.

Pridelki krompirja se ravnaajo v obče po tem, kako rodovitna in pripravna je zemlja za krompir in kako jo obdelamo in gnojimo. Ravnaajo se pa tudi po sorti krompirja. Lep dokaz o tem nam daje krompir „onejida“ ali na kratko „onejidovec“, ki se je zaradi svoje rodovitosti in drugih dobrih lastnosti močno razširil po Dolenjskem, tako, da ga nabajamo že povsod. Ljudje mu radi pravijo ta bel krompir, ker je belega mesa in gladke kože.

Izmed raznih drugih sort, ki se dandanes priporočajo, se je pretečeno leto prav dobro sponesel krompir „Heine“. Na kmetijski šoli na Grmu, kjer se delajo poskušnje z raznimi vrstami krompirja, je dal krompir Heine boljše pridelke kakor onejidovec, kar je povzeti iz sledečih števil.

Na 100 štirjaških metrih se je pridelalo onejidovca 220 kg, krompirja „Heine“ pa 295 kg, ali če preračunamo vse to na orale, se je pridelalo na oralu 143 met. centov onejidovca, oziroma 165 metr. centov Heine-ja. Priderek Heine-ja je potem takem pri oralu za 22 metr. centov večji ali v denarni vrednosti 132 K, ako računamo 100 kg po 6 K.

Krompir Heine je okrogel krompir z malo vdrtimi očmi, razpokane kože in rumenega mesa. Podoben je ribničanu, ki je bil prej tako cenjen zaradi svoje rumene barve in okusnosti in katerega se je v zadnjih letih opustilo, ker premalo rodi in ker je preveč podvržen krompirjevi plesnji.

Kmetijska šola na Grmu dela že tri leta poskušnje s Heine-jem, pa še nobeno leto ni tako obrodil, kakor pretečeno. Iz tega bi se dalo sklepati, da mu ugajajo bolj suhe lege. Ker je Heine dobrih lastnosti, je želeti, da ga poskusijo saditi tudi drugi gospodarji. Za poskušnjo naj se pa sadi zunaj na njivi, tam kjer se ima saditi drugi krompir. Opozarjam na to zaradi tega, ker ga naši gospodarji radi sade na vrt, če ga je kaj malega saditi. Seveda so vspehi na vrtu navadno ugodnejši, ker je vrtna zemlja bolj ogojena in bolj rahla kakor na njivi. Potrebno seme za male poskušnje se dobi pri kmetijski šoli na Grmu.

Odbiranje kokoši za rejo.

Naše domače kokoši do dobre za rejo. Odlikujejo se s tem, da so utrjene in vajene našim razmeram, da so vajene naši strežbi in piči. Odlikujejo se pa tudi s tem, da so dobre za jajca in za meso. Znano je, da daje dolenjska kokoš prav dobre piščance in okusno pečenko.

Najbolj važna je pa kokošjareja zaradi jajc in sicer zaradi tega, ker nam jajca največ neso. Z jajci je po Dolenjskem že od nekdaj živahna kupčija, ki prinaša lepe

tisočake na leto. Te dohodke je treba še bolj povzdigniti, kar dosežemo s tem, da se začnemo mal obolj zanimati za nésnost naših kokoši in da kokošjo rejo na to stran izpopolnujemo.

Glede nésnosti so pri naših kokoših še velike razlike. Če izvzamemo jarčke, vidimo, da nam marsikatere kokoši dajejo komaj po 50 do 60 jajc na leto, dočim nam znéso druge po 120 do 160 jajc na leto. To ni vsejedno, ne za žep, ne za daljni vspeh in napredek naše kokošjereje. Vsaka gospodinja bi morala gledati, da redi le najbolj nesne kokoši in da odstrani vse, kar je slabega. Žalibog pa, da se to ne godi, ampak da se redi vse križem, dobre in slabe živali.

Če hočemo rediti dobre jajčarice, je pred vsem potreba, da odstranimo od nadaljne reje vse slabe in prestore kokoši. Kokoš je dobra za nesenje le 3 leta, zato naj se kokoši s 4 leti odstranijo. V tem času jih je mogoče še dobro v denar spraviti. Izjemo je delati le pri kokoših, ki so posebno pridne in dobre za valenje in za piščeta; take kokoši se lahko še eno leto dlje redijo. Kakor je važno, da odbiramo za rejo le najboljše kokoši, tako je važno, da odbiramo tudi jajca za valenje. Dvo- in triletne kokoši dajejo največ jajc in najbolj razvita, najlepša jajca. Iz takih jajc se izležejo najlepša piščeta. Zato naj se jemljejo za valenje jajca od dvoletnih in triletnih kokoši.

Kakor se da nésnost kokoši izboljšati s skrbnim odbiranjem kokoši in jajc, tako se da povzdigniti tudi z rejo pripravnih plemen. Naše kokoši dajejo v tretjem letu k večjem po 120 do 150 jajc na leto, navadno pa 100 do 120 jajc. V tem oziru je v veliko boljše laško kokošje pleme, ki daje v tretjem letu tudi do 180 in celo do 200 jajc. Ako hočemo domače kokoši izboljšati glede nésnosti s kakim drugim plemenom, potem so laški petelini najboljši za to. Laške kokoši niso velike ali izvrstne so za nesenje jajc. Ne le da dajejo največ jajc, ampak jajca so tudi lepa, debela in težka. Zato pa priporočamo, da se domače kokošje pleme požlahtnjuje z laškimi petelini, ki so rudeči in močno podobni našim nekdanjim domačim petelinom.

Pa še na nekaj je gledati pri kokošji reji, ako hočemo, da se izboljšajo dosedanji vspehi. Gledati je namreč tudi na to, da se ne plemenijo živali, ki so v bližnjem sorodstvu, ker se s tem vsa reja slabi. Ako nimamo pri nas zleh nasledkov vsled reje blizo sorodnih živali, pripisati moramo to edino le tej naravni in prosti reji, ki jo imamo: Na vsak način bi se pa tudi pri nas veliko lepši vspehi dosegli, ako bi skrbeli za to, da plemene živali niso v bližnjem sorodstvu.

Ako bodemo na ta način vplivali na napredek naše reje, smemo računati, da dobimo tudi pri nas bolj nézne kokoši in da se dohodki reje še bolj povzdignejo. -r-

Politični pregled.

Bosna in mađžarski namen. „Mažari si osvajajo Bosno“. Pod tem naslovom je Benzionov finančni dnevnik že 19. grudnia prošlega leta odkril tajne spletke skupnega državnega finančnega ministra barona Buriana in ogrske vlade. Smoter teh intrig je, da Mažari, oziroma pomazarjeni židje dobé v svojo pest bosanske in hercegovske kmete potom borzne špekulacije. Baron Burian hoče namreč kot načelnik bosanske vlade v dogovoru z ogrskim finančnim ministrom Wekerlom v Sarajevu ustanoviti agrarno banko kot podružnico peštanske komerčne banke ter ji dati nečuvvene privilegije na račun in škodo bosanskih kmetov, na korist in dobiček mažarskih oderuhov in v prospeh mažarskega vpliva v Bosni in Hercegovini.

V trenutku torej, ko je baron Aehrenthal proglašal ustavo in svobodo bosanskemu prebivalstvu v imenu našega vladarja, drznejšo se mažarski mogotci z židovskim kapitalom „kupovati bosanske duše“. Baron Aehrenthal obljublja Novi Avstriji ustavo, parlament, ki naj razpolaga z deželnimi novci, baron Burian pa kliče, kakor nekdanj Louis Philippe, tuje špekulante v deželo, ne kmetom v pomoč, ampak v pogubo. Mažarska vlada pa išče pri tem političen dobiček. Zagotoviti si hoče široko pot preko Bosne in Hercegovine do Adrije ter podati roko starim neprijateljem habsburške države. Na tak način habsburška država ne sme reševati jugoslovanskega vprašanja. Če to hočejo merodajni krogi, potem je dolžnost vseh jugoslovanskih poslancev, da glasujejo kot en mož proti aneksijski predlogi. Čemu ogromne denarne in krvne žrtve?!

Nujna dolžnost je torej, da avstrijski parlament še o pravem času govori resno besedo ter naroči vladi, da prepreči mažarsko mahinacijo. To zahteva nujni predlog dr. Šušteršiča z dne 11. sušca, ki je mej burnim pritrdjevanjem pristašev vseh strank ožigosal mažarsko silovito grabežljivost. Rekel je: Vprašanje bosanske agrarne banke je jako važno in nujno. Preprečiti moramo spletke mažarskih borznih spekulantov. Ogrji smejo, ako hočejo in morejo, ustanoviti svojo banko v Bosni. Temu se mi tudi ne protivimo, pač pa nečuvvenim privilegijem, ki jih je bosanska vlada podelila ogrski agrarni banki za Bosno in Hercegovino. S temi privilegiji bi Mažari postali gospodarji v Bosni. Baron Burian je govorniku obljubil statut nove agrarne banke; drugi dan pa mu je pisal, da je en sam statut v skupnem finančnem ministrstvu. To je seveda le prazen izgovor, ker statut se more hitro prepisati. Mažari hočejo prikriti svojo nakano, da bi bosanske kmeta spravili v odvisnost in tlačanstvo mažarskim borzijancem. To je umazana kupčija, katere so zmožni le mažarski šovinisti, katere podpira mažarska vlada.

Za ta dr. Šušteršičev predlog je glasovala malone cela zbornica. „Slovanska enota“ pokaže lahko na lep uspeh: v najbolj perečem vprašanju v obrambo avstrijskih koristi proti Mažarom je potegnila za seboj celo zbornico.

Srbsko vprašanje. Stojimo pred odločitvijo. Kmalu utegnejo pokati puške ob Drini. Zato je pač zadnji čas, da se državniki bodisi v Belgradu bodisi na Dunaju premislijo, preden svojo usodo postavijo na kocko. Položaj je danes približno tak, kakor je bil v onih epohalnih dneh, ko se je združila mlada, nova Italija. Srbija hoče danes prevzeti vlogo osvoboditelja, Piemonta, Rusija pa vlogo, ki jo je takrat igrala Francoska. Srbija teži za tem, da združi srbski narod, ki je danes razkosan deloma pod avstrijsko, bolje rečeno ogrsko, deloma pod turško oblastjo, v eno mogočno državo.

Avstrijsko-srbsko vprašanje se mora temeljito vzeti v pretres. Avstrijski parlament ima zdaj nalogo, da svečano izjavi, da so avstrijski narodi za mir in za sporazum s Srbijo. Poizkusiti se morajo prej vsa sredstva, predno posežemo po orožju. Posledice vojske v sedanjem trenutku bi bile nedogledne. Kdor prvi prime za meč, ta utegne postati odgovoren za splošni svetovni požar.

„Če danes mora biti našim državnikom jasno stališče: Tudi, če zmaga naše orožje, srbsko vprašanje ni rešeno! Tako elementarnega gibanja ne bodo ustavili generali. Edina rešitev je v tem, da Hrvate in Srbe naše monarhije osvobodimo mažarskega jarma ter Hrvaško, Slavonijo, Dalmacijo, Bosno, Banat in slovenske pokrajine združimo v eno državnopravno telo z lastnim postavodajalnim zastopstvom, popolnoma enakopravnim in enakovrednim z dunajskim in budimpeštanskim. Oživotvorjenje jugoslovanske skupine je potrebno, kajti, če je ne napravi Avstrija, jo utegne kdo drugi poizkusiti. Avstrija se mora pokazati zdaj za slovansko državo par excellence in svojo veliko rano na jugu zdaj zaceliti. Srbija se boji za usodo svojih konacionalov v Bosni.

Tudi mi se zanjo bojimo, saj ima baron Burian s svojim načrtom izredno privilegovane mažarske banke namen Bosno v kratkem pomazariti.

Kaj bo z vojsko? Srbski odgovor Avstriji. V ponedeljek 15. t. m. je izročila srbska vlada avstrijski odgovor na noto grofa Forgacha. Srbska vlada se sklicuje na svojo okrožnico na velevlasti, iz katere da je razvidno, da je razmerje med Avstrijo in Srbijo normalno (!). Kar se tiče trgovinske pogodbe, jo je Srbija že lani postavno sprejela, torej od njene strani ni zapreke, da se uveljavi. Če pa avstrijski in ogrski parlament pogodbo odklonita, prosi srbska vlada, da ji avstroogrška naznani tiste določbe, ki jih parlamenta nočeta sprejeti, kajti šele potem bo mogla srbska vlada storiti definitivne sklepe. Za Avstrijo je ta odgovor popolnoma nepovoljen. Srbska vlada namreč se sklicuje na svojo okrožnico velevlastem, to je, vztraja na svojem stališču, da je aneksija evropsko vprašanje, torej ne izključuje možnosti, da Srbija pride z Avstrijo v konflikt. Z državo pa, ki tako odkrito računa z vojsko in se zato čimdalje bolj oborožuje, je prijateljsko trgovinsko razmerje čisto izključeno. Avstrijska vlada odgovori Srbiji, kakor se poroča iz vrlo merodajne strani z noto, ki pomenja ultimatum. Avstrija bo zahtevala takojšnjo razoroženje srbskih čet na meji. Vojska je potem neizogibna. Zastopniki velevlasti bodo spričo tega dejstva v Belgradu zopet posredovali, da srbsko vlado v zadnjem trenutku odvrnejo od njenih namer.

Vojaške priprave v Srbiji. Srbija se neprestano oborožuje. Število ruskih prostovoljcev se ceni na 5000 mož. Najbolj bodo delovale bande, med katere je vojno ministrstvo čisto očito razdelilo pred vsem bombe. Bomb je izdelanih v Kragujevacu 50.000. Prestolonaslednik Jurij bo šel nadzorovat čete ob bosanski meji. Tudi tretja rezerva — črna vojska po naše — je že vpo-klicana. Vse to kaže, da Srbija misli resno na vojsko; vsak dan nas zna presenetiti. Iz Belgrada prihaja poročilo, da je sklenjeno, da vdere 27. marca v Bosno in Sandžak 12.000 vstaških čet. Poroča se celo, da sta se pri Vardicah na vzhodni bosanski železnici spoprijeli avstrijska in srbska prostovoljna četa. Na avstrijski strani je padlo baje 6 vojakov in 1 poročnik, na srbski pa 16 mož.

Črnagora se tudi s krčevito naglico oborožuje. Vse šole so zaprte. Vsi možje in mladeniči od 16. leta dalje so oboroženi. Pravoslavni popi pridigujejo v cerkvah sveto vojsko zoper Avstrijo.

Z evropsko konferenco najbrže ne bo nič; Avstrija je ne mara, ona zahteva vedno direktna pogajanja s Srbijo, tudi druge velevlasti se ne ogrevajo posebno zanjo; konferenca bi lahko postala povod novih sporov.

Kaj pa Rusija? Več ruskih časnikov povdarja miroljubnost Rusije; rusko vlado pozivljejo, naj raje diplomatičnim potom pritiska na Avstrijo. Srbije naj pa nikar naravnost ne podpira. Poročajo tudi, da vesti o vojnih pripravah ruskih čet na avstrijski meji niso resnične. Gre se le za običajno, že davnaj sklenjeno premostitev kavkaških čet. Minister za zunanje zadeve se je pri konferenci s poslanci izrazil, da je Rusija za mir. Na Dunaju pa smatrajo dejstvo, da je bil za lvovski armadni zbor imenovan sedaj nov poveljnik, za slabo znamenje.

Turčija. Tudi turški ministrski svet se je bavil z vojnim razpoloženjem v Srbiji in z vojno nevarnostjo ter se posvetoval o vojaških korakih glede na varnost Turčije. — Ako se stvari kmalu ne obrnejo na bolje, zagrome kmalu topovi. Belgrajska „Politika“ piše: Trenotek je tu. Sovražnik je pred vrati in hoče v našo deželo. Konflikt je neizogiben, mi ne moremo odnehati. „Mali Žurnal“ pa piše: Imeti moramo z Avstrijo vojsko na življenje in smrt.

V Perziji še vedno ni miru. V Peterburgu se je vršila v ministrstvu za zunanje zadeve konferenca, kjer so se posvetovali, kako posredovati v Perziji, da varujejo gospodarske interese Rusije. Predlagalo se je, naj ruske čete korakajo proti Teheranu na pomoč šahu. Mogoče misli Rusija, polastiti se Perzije.

Daljni Vzhod. Anglija, Francija in Nemčija se dogovarjajo, kako skleniti trgovinsko-politiški sporazum glede na vsa vprašanja na Daljnem Vzhodu.

Ali ste že vposlali naročnino za „Dol. Novice“?

Zabavi in pouku.

Kriva prisega.

Povest. — S. J. S. Zorislav.

V.

Doltar je začel popivati in pijančevati. Vest ga je pekla noč in dan, ker je po krivem prisegel, in hotel jo je zamoriti to strašno maščevalko v vinu. Sprva je pil doma, pozneje pa je začel zahajati v gostilne. Prišel je med razne pijančke in kvartopirce, ki so ga kmalu dobili v svojo sredo, da jim je plačeval za vino in z njimi igral za denar. Izgubljal je velike svote; pa čimbolj je izgubljal, tem strastneje je igral in kadar mu je zmanjkalo denarja, tedaj si je izposodil od krčmarja zdaj na gozd, zdaj na kak travnik ali njivo. Krčmar se je znal seveda okoristiti in kupoval je za nizko ceno gozd, travnik za travnikom, njivo za njivo. S hitrimi koraki je šlo pri Doltarju navzdol. Najboljši delavec pri hiši, Martin, je odšel od doma, nihče ni vedel kam, gospodar pa je popival in zanemarjal gospodarstvo, dasi ga je žena jokaje prosila, naj se poboljša in pusti nevarno družbo. Nič ni izdalo! Doltar je pil in kvartal in zapravljaj, kar si je prej s trudom pridobil v dolgih letih.

Bilo je ravno na dan, ko je pred petimi leti Doltar pred živim Bogom po krivem prisegel. Že na vse zgodaj je odšel Doltar od doma in krenil v gostilno. Pil je celi božji dan in še pozno v noč. Tudi kvartal je in ko je izgubil zadnje novce, ki jih je še imel, je zastavil zadnji par volov. Vrgli so kvarte in Doltar je izgubil.

„Goljuživci!“ siknil je skozi sobe in planil izza mize.

„Ha — ha — ha! Goljufi gori, goljufi doli, vole boš dal, pa konec besedi! Jutri pridemo po nje!“ so se zakrohotali kvartopirci.

„Le pridite! Pokažem vam! je kričal pijani Doltar in se odzibal proti domu.

S prižgano cigaro je krenil v hlev in začel govoriti svojima voloma:

„Mislijo mi vaju vzeti, volička moja, pa vaju ne bodo in ne bodo, če pride po vaju ves svet. Ne dam vaju, pa vaju ne ne dam in še enkrat rečem, da ne dam!“

Vlegel se je na kup stelje in kmalu trdno zaspal. Prižgana cigara mu je padla iz ust, vnela se je stelja in kmalu začela s plamenom goreti. Živina v hlevu je začela turobno mukati, pes pred hišo je žalostno zatulil in budil prebivalce. Prvi se je zbudil Kržan in zapazil ogenj.

„Gori, gori! Ljudje božji pomagajte!“ je zavpil in tekkel Doltarju buditi. „Gori, gori, pri Doltarju gori!“ se je hip pozneje razlegalo po vasi. Ljudje so vstajali in hiteli pomagat gasiti.

A bilo je prepozno! Hiša, hlev in sploh vsa Doltarjeva poslopja so bila že v ognju. Komaj so še zbudili družino, da si je otela vsaj življenje, drugega ni bilo več mogoče rešiti.

„Oče, oče! Kje so oče?“ je zajokala Rezika.

„O Bog! Gotovo v hlevu! Rešite ga!“ je javkala Doltarica in hotela sama skočiti v ogenj.

„Kar je, je! Zdaj ga ne reši nikdo več! Izgubljen je!“ so vpili ljudje in zadrževali Doltarico.

Tedaj pa plane iz množice gosposko oblečen človek in skoči v goreči hlev.

„Jezus, Marija! Po njem je!“ oglasil se glas iz množice.

„Po njem je, po njem je!“ je završelo med ljudmi. Tisti hip pa je planil iz gorečega hleva ves obžgan rešitelj in položil pred Kržana vsega opečenega Doltarja.

„Kržan, od-pu-sti-i-i!“ zajecal je nesrečnež in zaprl oči. Umrl je vsled groznih bolečin.

Rešitelj Doltarjev se je zgrudil na tla. Vsa obleka je gorela na njem. Hitro so ga polili z vodo in ga pogledali natančneje.

Vsi so se začudili — spoznali so — Martina.

(Konec pride.)

Potopisne črtice.

(Dalje.)

Če se ti ne bo napolnil žep, se ti pa morda nasiti srce, kar je še večjega pomena. — Predno vstopiš, vidiš krasno pročelje s stolpi in raznimi okraski. Ko bi bil ti zares tam, bi moral plačati tri marke vstopnine, ker si boš ogledal grad pa le v duhu, te ne stane nič.

„No, vendar nekaj zastonj.“

„Poslušaj! — Od pritličja do četrtega nadstropja se vijejo stopnjice okrog mramornatega stebra, ki se v četrtem nadstropju spremeni v bronastega v podobi palme. Stopivši v vežo se gledavec razveseli krasnega, v romanskem slogu zidanega in raznobarvenega oboka. Hoditi mora po preprogi, da se ne zamažejo povoščena tla. Na sredi veže visi od oboka lesteneč, ki se blišči, kot bi bil iz samega zlata in biserov; a je le iz pozlačenega bronca in dozdevni biseri so iz raznobarvenega stekla. Stene okraša deset dramatičnih slik, kakor Sigurdov boj z zmajem . . . Večina podob, katerih so polne vse sobe tega gradu, je slikanih po raznih pravljicah in so tako mojstersko dovršeno delo, da se zdi gledavcu, kot bi imel žive ljudi pred seboj. Nato pelja vodnik gledavce v službeno sobo, katero dele mramornati stebri v dva dela. Stene so odete z umetnimi rezbarijami in slikami, volnene, višnjeve zavese so pa okrašene z zlatimi čipkami. Tudi dva krasna lestence se lesketata v tej sobi. Iz službene sobe stopi gledavec v pisno sobo. Ta soba z lesenim stropom zelenkaste barve in bogato z zlatom prevlečena, je po obliki podobna službeni sobi. Zelene, svilene zavese so bogato pretkane z zlatom; ravno tako tudi zofe.

Nekaj posebno lepega v tej sobi je kraljeva pisna miza s sedežem, katerega visoko naslonjalo ima na vrhu srce in na obeh straneh istega po enega leva, ki nosita krono z bavarskim grbom. Blazinasti sedež je bogato okrašen z zlatom v podobi leva, labuda itd. Mizni prt je iz zelenega žameta, ki je tudi okrašen z zlatimi ornamentami v podobi zmajev . . . Na mizi stojita dve svetilki in dva svečnika, na katerih je več dragocenosti kot na marsikateri monštranci. Tudi pisno orodje, posoda za črnilo in sipo je občudovanja vredno. Pisna mapa je zlata in s pristnimi biseri ozaljšana. Dva v zlatu blesteča se lestence, katerih vsaki nosi po osemnajst sveč, močno povzdigneta krasoto te sobe. Vsa soba je slikana z mičnoživimi barvami, med katerimi so slike predstavljajoče nadvojvodo Friderika avstrijskega, vojvodo Otona bavarskega, potem pa še razne slike, kakor po neki pravljici slikani vitez Tannhäuser . . . Istega predstavlja prva slika, kako se zabava na prostem med plesavci in plesavkami. Tannhäuser se je sprl s pevci, šel na takozvani „Venusberg“. kjer je razuzdano preživel leto dni. Zato ga predstavlja druga slika, kako se je udano podvrgel boginji Veneri in kako si je Venera prizadevala, da bi ga s svojim očaranjem še dlje časa obdržala pri sebi. Tretja slika predstavlja Tannhäuserja kot spokornika klečečega pred papežem, kjer je dobil odvezo svojih grehov in nato umrl. Pripomnim, da ti ne morem tako natančno opisati, vsega kakor sem ti opisal delavnico, ker bi se le predolgo zamudila pri tem.

Da ne bova zamudila preveč časa, stopiva v duhu naprej in oglejva si sobo za stanovanje: Ta soba ima nišo, to je prostor, ki je v zidu bolj vun pomaknjen, da je skoz okna lepši razgled. Med nišo in drugimi prostori so beli, mramornati stebri, okovani z zlatimi obročki, v katere so vdeleni dragulji. Sredi sobe visi krasni lesteneč, okrog po stenah te pa pozdravljajo očarajoče slike, ki predstavljajo hrabrost nekaterih junakov in nekatere po raznih pravljicah posnete slike. Soba za oblačenje naredi na gledavca zopet čaroben utis. Iz vijoličnobarvenega pohištva se bleste zlate čipke, stene so okrašene pa z umetnimi rezbarijami. Na stropu se vidi umetnost slikarstva, ki predstavlja vinograd in gaj, kjer preletavajo ptice pevke, nad njimi se razgrinja sinje nebo z nekaterimi oblaki od večerne strani . . .

Ko stopi gledavec v kraljevo spalnico, ga obide neka sveta bojazen, kot bi stopil v krasno svetišče. Temeljna barva spalnice je temno vijolčasta. Razni lestenci in kandelabri se blišče zlata in draguljev. Sredi sobe stoji krasen steber, ki podpira strop in služi sobi za olepšavo. Te sobe notranjost z vsem pohištvom je urejena v pozno gotiškem slogu. Posteljo, na kateri je spal kraj Ludovik II. še tri dni pred svojo smrtjo, je tako široka, da bi spale na njej lahko štiri osebe. Nad posteljo je gotiški baldahin, ob strani pa dragoceni zastor. Rezbarije na vznožju predstavljajo vstajenje Gospodovo, slika Matere božje na končnici zglavlja je pa posneta po sliki sv. Lukeža. Na steni

Hitro se še naročite na „Dol. Novice“!

poleg postelje sta dve sliki kot simbol zvestobe in zmernosti. Tudi peč je tako krasna, da bi jo lahko imel prej za oltar, kakor za peč. Pult za branje z naslonjačem, bi pa ne delal kralju sramote, četudi bi ga porabil za kraljevi prestol. Izmed slik na steni so še posebno zanimive one, ki predstavljajo nekatere prizore iz življenja Tristana in Izolde: Ljubkovanje Tristana in Izolde, Tristanovo slovo od Izolde, Tristan pričakuje Izolde na bolniški postelji in Izolda ob Tristanovem mrtvaškem odru. Poleg spalnice je oratorij ali molitvenica. Tam je v sredi oltarja slika sv. Ludovika kralja, ob straneh sta sliki dveh kerubinov, na menzi stoji po slonokoščeni križ in dva pozlačena svečnika. Lep oratorij, vendar pa ni takega lepoticja v njem, kakor v sobah.

Ko prestopiš prag med spalnico in obednico, te pozdravi živobarveno pohištvo. Zavesa pri oknih in vratih, blazinasti stoli... vse je iz bogato z zlatom pretkanega škrlata. Tudi cveticam podobnih okraskov je vse polno na njih. Krasne slike na steni predstavljajo prizore iz dvornega življenja Hermanovega, ki je bil deželni grof turinški. Skozi strežajsko sobo, ki je tudi tako lepa, da bi ti očarala srce, ko bi jo videl, prideva v prestolno dvorano. Prestolna dvorana je zidana v bizantinskem slogu v podobi kupole. Dovršena umetnost omenjene dvorane je vredna, da ti jo opišem malo bolj natanko. Ker je dvorana zelo visoka, dviga se namreč čez dvoje nadstropje, je dovolj prostora po stenah za raznovrstne slike in okraske. Šestnajst rdečih, iz porfirja svetloizbrušenih stebrov nosi galerijo; in ravno toliko stebrov nosi obok galerije. K vzvišenemu prostoru, ki je bil namenjen za kraljevi prestol, vodi devet iz belega mramorja izklesanih stopnjic. Smrt, ki je kralju Ludoviku II. prestrigla nit življenja, je prečrtala tudi načrt za slonokosteni in zlati prestol, ki je bil namenjen za tisti prostor. Vsi oboki pri oknih in galerijah so polni raznobarvenih, na presno slikanih okraskov. Ozadje prestolne niše je slikano po načrtu dvornostaybenega svetnika Drolingerja. Na pozlačeni temelj so razvrščene palme in venčani levi, med palmami so pa slike šestero svetih kraljev, ki se imenujejo: Sv. Kazimir poljski, sv. Stefan ogerski, sv. Henrik nemški, sv. Ludovik francoski, sv. Ferdinand španski in sv. Edvard angleški kralj.

(Dalje pride.)

Pogledi v slovensko zgodovino.

IV.

V dosedanjih člankih smo pojasnili važnejše zgodovinske pojave po Kristusu v onih deželah, v katerih bivajo Slovenci. Prišli smo do tiste dobe, ko so se začeli v zgodovini pojavljati Slovenci. Preden se seznanimo s svojimi pradedi Slovenci, moramo poiskati one kraje, v katerih so bivali pred svojim zgodovinskim nastopom.

Sedanja zgodovinska in jezikoslovna veda ima zanesljivih dokazov, da je nekdanj bil čas, ko so vsi Slovani bili en narod, ki je govoril en jezik in živel v eni domovini. Kdor torej hoče kaj vedeti o starih Slovanih, mu je treba najprej znati kolikor mogoče o praslovanskem narodu in o praslovanski domovini, ker bi sicer njegovo znanje bilo brez pravega početka in temelja. Zato moramo pogledati do tja, kjer se nam Slovani kažejo ko jedinstven narod, kateri še ni prestopil one meje, ki deli njegovo predzgodovinsko dobo od zgodovinske. Posežimo torej nazaj po zapiskih o starih Slovanih, v kolikor so se ohranili noter do naše dobe. Le tako stojimo na zanesljivih tleh. (Gl. dr. Maretič: Slaveni u davnini.)

Grški pisatelj Herodot se zove „oče zgodovine“. Iz njegove zgodovine imamo v 4. knjigi nekoliko beležek, govorečih o prastarih Slovanih. Herodot je bival okrog l. 450. pred Kristom nekaj časa v mestu Olbiji, ki je bila grška naselbina ter ležala blizu sedanjega ruskega mesta Nikolajeva ob Črnem morju.

V tem mestu je imel Herodot priliko doznati kaj o barskih narodih, ki so živeli v današnji južni in severni Rusiji. Naštevajo mnogo narodov — najvažnejši so bili Skiti in Sarmati — kateri pa nas toliko ne zanimajo, dok ne pridemo do onih, ki so bili slovanskega rodu. Med temi čitamo najprej Neure, ki so živeli v sedanji volinski guberniji ter v istočni Galiciji. Slavni Šafařík omenja, da so ti Herodotovi „Neuroi“ po poznejem izgovorjanju „Nuri“, kateri izraz se nahaja v staroslovensčini. — Herodot navaja nadalje „Budinov“ kot sosedo prvim; ti „Budini“ so bili tudi slovanskega rodu. Iz Herodotove zgodovine sklepajo pisatelji, da pradomovina Slovanov leži v srednji evropski Rusiji mej rekami Bag, Dnjeper, Dnjester in Don.

Potem pa o Slovanih zgodovina dolgo molči. — Ko se zopet imenujejo, je svet že zelo izpremenjen, ker mu gospodujejo silni rimski cesarji. Spremenjena je i evropska Rusija; v njej ne zapovedujejo več Skiti, nego Sarmati, ki so okrog l. 400 pred Kristom pritiskali čez reko Don, si podjarmili Skite (kateri so se slednjič spojili z njimi) in raztegnili svojo oblast na sever in na zapad. Ker so bili ob dóbi Kristovi ti Sarmati najmočnejši narod iztočne Evrope, zato so grški in rimski pisatelji pod tem imenom — seve zmotoma — mislili druge ondi stanujoče narode.

Za nas Slovane so znameniti posebno trije pisatelji: Plinij, Tacit in Ptolomej. A ti pisci ne poznajo slovanskega imena, nego govoré le o Vendih ali Vindih.

Znano je, da se Slovani niso nikdar same sebe imenovali Vende. Odkod so ta izraz prejeli oni tri pisatelji? Dokazano je, da so samo Nemci svoje sosede na vzhodu tako zvali že od pamtiveka. Rimski zgodovinarji so čuli ime Vendi — Veneti pri Germanih in so ga tudi tako zabeležili.

Plinij starejši je umrl l. 79 po Kristu ob strašnem izbruhu vulkana Vezuva. V svoji naravoznanski zgodovini se on prvi za Herodotom spominja Slovanov. V kratki beležki omenja, da blizu reke Visle poleg Sarmatov in dveh germanskih plemen bivajo „Venedi“ t. j. Slovani. Očividno je, da pri tej beležki ni misliti na vsa slovanska plemena, kajti koj druga njegova beležka našteva narode, kateri živé od Bospora višje proti severu. In tu čitamo pravo slovansko ime, ki se je ohranilo do današnjega dne. Plinij mej onimi narodi našteva i „Serbe“, ki so bivali blizu reke Don. Ako so Plinijevi Srbi živeli ob Donu, njegovi Venedi (Veneti) pa ob Visli, je pač gotovo, da so med Vislo in Donom nepretrgano stanovala slovanska plemena.

Kornelij Tacit je umrl okrog l. 119 po Kristu. V zadnjem poglavju svoje knjige „Germania“ piše, da izza germanskega naroda nekje ob Visli sedé i... Veneti... Kje je teh iskati, se sklepa iz Tacitovih besedi, da oni hajdukujejo ali ropajo po planinah med peukinsko in finsko zemlje. Peukini so pa stanovali okrog Karpatov, poleg njih torej Veneti (Slovani) in višje pa Fini, ki še dandanes bivajo na severu Rusije. — Pripomnimo, da Tacit imenuje tudi narod „Aestii“, pod katerim zanamenovanjem je umevati Litavce i Lete, ki so zelo sorodni Slovanom.

Klavdij Ptolomej je slaven grški zemljepisec, ki je sestavil svojo geografijo okrog l. 160 po Kristu. Tudi on se več ali manj vjema s Tacitom pišoč, da v „Sarmatiji“ t. j. v današnji Rusiji živé tudi „Vendi“, ki bivajo ob vsem „vendskem zalivu“. To bo iztočni del baltiškega morja. A Tacit navaja ondi Litavce. Rekli smo že zgoraj, da so ti zelo sorodni Slovanom. Ptolomeju se je utegnulo poročati, da so tudi Litavci Slovani, torej je on raztegnil svoje „Vende“ noter do baltiškega morja. V svoji Sarmatiji Ptolomej našteva do 50 manjših narodov. Šafařík tolmači v svojih „Starožitnostih“ razna imena ter dodaja verljive dokaze za njih slovénost. Ptolomej mej drugim piše, da so „Stavanoi“ bivali blizu Dnjepra. V poljščini pomeni „staro“ = jezero, torej bi bili to „jezerani“. A mogoče je pri pisanju pomota, torej „Slavanoi“. V prvem in drugem slučaju smemo sklepati, da je to bilo slovansko pleme. — Na drugem mestu zopet omenja v bližini Alanov narod, kateremu piše ime „Sovobenoi“. Kdo ne sluti v tem imenu „Slovani“? Omenja tudi „Budine“ in „Navare ali Neure“, ter se dokaj vjema s Herodotom. Isto velja glede „Serbov“, ki da so bivali za Donom. O teh piše Plinij, da so stanovali okrog Dona. Med pisateljema torej ni bistvene razlike, zapisala sta, kakor se jima je povedalo, osebno itak nobeden ni bil v istočni Evropi.

Za temi tremi posatelji nastopi dóba, ko ni glasu o Slovanih. Vmes pade „selitev narodov“ na početku 3. veka in dalje. V južni Rusiji so se Sarmati morali umakniti germanskim Gotom, ki so se od Visle podali doli proti Črnemu morju in na iztok proti Donu, na zapad pa proti Dakiji. Vsled razsežnosti ozemlja so prve imenovali iztočne, druge pa zahodnje Gote. Istočno-gotski kralj Ermanrik je raztegnil svojo oblast tudi čez sosednje narode — med katerimi so bili i Slovani.

Da je bilo temu takó, povzamemo iz pisatelja Jornanda, ki je zapustil kratko zgodovino gotskega naroda okrog l. 550. po Kristu. Tudi ta naziva Slovane „Venete“, Litavce pa „Aeste“. Ko si je bil Ermanrik okrog l. 350 po Kr. že utrdil svoje gospodstvo nad Slovani, pridri so izza Dona od vzhoda divji Huni, ki so premagali Ermanrika in postali gospodarji južne Rusije. A s Slovani niso postopali kruto, nego se še zanje potegnili. Jor-

nand pripoveduje, da bi se bil Ermanrikov naslednik Vinitar rad iznebil hunske nadoblasti, pa da je najprej napadel tej podložne Slované, ki so imeli svojega kneza, odvisnega od Hunov. Ko jih po drugem napadu premaga, veli kneza, njegove sinove in 70 veljakov obesiti. A hunski glavar se nad to krutostjo razsrdi ter Vinitarja lastnoročno umori. Jornand nam je zapustil tudi ime onega slovanskega kneza — piše ga Booz = Bož, kar je skrajšano iz Božidar. Tako je Bož prvi slovanski junak, katerega se zgodovina imenoma spominja.

Do semkaj seže predzgodovinska doba starih Slovanov. Zakaj in kako so se razcepili, se zgodovinsko ni narodopisno ne more dokazati. Naravno je, da so se vsled množitve razširjali na vse strani in tako med seboj oddaljevali — tudi po jeziku.

Iz zapiskov zgoraj omenjenih pisateljev je razvidno in se sme z gotovostjo trditi, da je pradomovina slovanskih narodov srednja evropska Rusija. Verjetna je tudi hipoteza dr. Maretića, ki pravi, da so za Herodotove dobe bili hipoteza narod — torej pred Kristom, a za Plinija in Tacita, torej po Kristusu, so se počeli cepiti, a razlike v govoru so bile še neznatne; ko pa nastopijo v zgodovini — po oddaljenosti od svojega središča v Rusiji — je razcepljenost že skoro dovršena. Iz pradomovine je en del šel na zapad: Poljaki, Čehi, lužiški Srbi in polabski Slovani; drugi je krenil na jug: Slovenci, Hrvati i Srbi in Bulgari; tretji del je ostal v pradomovini ter se širil po sedanji Rusiji.

Dopisi.

Iz novomeške okolice. S pričetkom spomladi se povzdigne osebni promet tujcev vidno in doseže svoj vrhunec v avgustu in septembru. Ako v teh mesecih opazujemo osebni promet na gorenjski železnici, tedaj vidimo, koliko domačinov in tujcev se popelje z vsakim vlakom v naše gorate hribe, da se tam oddahnejo od vsakdanjih skrbi in da se okrepujejo v svežem zraku naših ljubkih gorenjskih planin. Mnogo denarja puščajo tam in domačini se veselé na njih prihod ter se potrudiijo, da jim preskrbijo vse ugodnosti in udobnosti, ki so mogoče. V zadnjih letih se je ta promet še posebno povzdignil. — Ako pa nasprotno v tem času opazujemo promet ljudi na dolenski železnici, ne moremo govoriti o takem osebnem prometu; tu pa tam zapazimo pač kako posamezno obitelj, da gre za par dni na deželo ali pa v dolenske Toplice, v večjem obsegu se pa to ne godi. — Ali morda Dolenska nima nikacih krajev, kjer bi lahko tujci po leti prebivali, ali ona ničesar ne nudi turistom in izletnikom, da se ogibljuje tako, da je skoro pozabljena? V istini ima naša Dolenska toliko lepih točk, toliko lahko dostopnih vrhuncov, kamor morejo dohajati tudi gospe in otroci, ne da bi se bilo bati kakih nezgod; Dolenska ima toliko železničnih prog, toliko mest, trgov in vasij, kjer bi tujci po leti lahko prebivali in je na Dolenskem toliko dobrih gostiln, zasebnih stanovanj na razpolago, da bi imelo tu na tisoče rodbin zadostnega prostora. Poleg tega ima Dolenska toliko senčnatih, hladnih gozdov; povsod obilo zdrave vode, prideluje toliko dobrega sadja, grozdja — da je v resnici škoda, da vse te udobnosti ostanejo neizrabljene, nam v škodo in sramoto. In odkod neki izvira to? Edini odgovor je, da se ne pobrigamo zato, da bi tok tujcev in nedelj-skih izletnikov obrnili nase; vsak skrbi le zase, za splošnost, za skupno delovanje pa se nihče ne briga. — Vsakoletni večji naval tujcev na Gorenjskem naj nas spodbudi, da skušamo tudi od tega prometa imeti kak dobiček. Vsakoletni stroški posameznika kakor tudi vseh rastejo, tem primerno moramo tudi skrbeti, da se i dohodki povzdignejo. — Zlasti Novo mesto in njegova ugodna, romantična okolica je po svoji naravni krasoti silno bogata. Novo mesto bi lahko postalo središče turistov na Dolenskem; od tukaj bi se lahko širil promet tujcev po vsem Dolenskem; trebalo bi bilo le začeti. Po tem zgledu povzdignil bi se osebni promet tujcev tudi po vsem ostalem Dolenskem. V občno korist bi bilo tedaj želetj, da bi se to zgodilo!

Prečina. Gosp. župniku A. Šmidovniku se zdravje ugodno zboljšuje. Seveda se bo moral še precej časa varovati, ker pljučnica človeka silno oslabi.

Toplice, 16. marca. Debela zima, pa dolgotrajna, da že več let ni bilo take, se nikakor noče umakniti. Skoraj vsak dan se ponuja nov snežiček v večji ali manjši množini. Ni čuda, da gre kmetom po glavi, kdaj se bo spomladno delo dovršilo, pa še vsega primanjkuje, krme, drv in nastilja. — Sneg in led sta tudi na strehah mnogo škode povzročila. Z župne cerkve sta

padajoč potegnili s seboj ogromen del opeke, da bo komaj par tisoč kosov zadostovalo, predno bo streha zopet obložena. Istotako pri podružnici v Podturnu in drugih poslopih. Opekarne bodo lahko oddale svoje zaloge.

Duhovne vaje od 11. do 14. marca so se v lepem redu in obilni udeležbi izvršile. Vse je hitelo k spodbudnim govorom in spovednicam. Obhajanih je bilo 1200. Srčna zahvala p. Saleziju in Teofilu z Brezij, pa župnikoma iz Valtevasi in Soteske za naporno delovanje. Bodi vse Bogu v čast in dušam v prid!

• **Iz Stopič.** Prav danes sem čul, kako je nekdo mojemu znancu v obraz zabrusil psovko: „Ti p . . . t ‚podgure‘ neumen.“ Rado se nas tako pita. Ako bi znali mi na kvarte igrati, dali bi „kontra“, in igro tudi dobili. Ali je to znamenje neumnosti, da imamo naročenih 71 „Dol. Novic“, 60 „Domoljubov“, 98 „Bogoljubov“? Beremo tudi „Detoljuba“ (9), „Cvetje“ (4), „Glasnik najsv. Src“ (5). Poznamo „Zlato Dobo“ in „Mladost“. Družba sv. Mohora ima 126 članov, ki se, kakor v Ribnici z Zmoto Perpetuo (vsakoletna zmota), pri nas zaključujejo z Glihtist Jak. Pa še nekaj moram povedati v obrambo. Razne družbe in društva prirejajo v pouk in zabavo prav lepe predstave in igrokaze. Tudi mi nismo zaostali in, kar je nekaj posebnega, nastopili so šolski otroci in na pustno nedeljo v šoli prav dobro igrali: „Biseri in cekini“. Prejšnji dve nedelji je bila šola tudi prenapolnjena, ko je bilo predavanje o znamenitih dogodkih našega cesarja in nekaterih zgodbah sv. pisma, pojasnjevano s skioptičnimi slikami. Končam, da ne bo kdo rekel, da se baham.

• **Z Bučke.** Tudi pri nas se zelo zanimajo za cenj. „Dol. Novice“. Ko sem v št. 10. pregledoval število naročnikov v dekanatu Leskovec, sem zapazil Bučko na petem mestu, pa skoraj najmanjša župnija v dekaniji. Le krepko naprej po začrtani poti! Pri nas smo glede vinske kupčije jako zapuščeni. Nikdo k nam ne pride pokušat dobre vinske kapljice, katere imamo v obilici; zlasti z vinske gorice „Sela“. Čuje se, da naš lanski pridelek prekaša tako slovečo „Drenovščino“. Toraj vinski trgovci, gostilničarji, pridite, pokusite, jamčimo Vam, da boste gotovo zadovoljni, glede cene se ni treba strašiti. Od 28 do 32 vinarjev liter je vina na izbero, zlasti sedaj, ko treba denarja za razna dela v vinogradih.

• **Most čez Krko.** Že več let se vleče in zavlačuje gradnja mostu čez Krko med Škocjanom in St. Jernejem v Dobravi, ki je nujno potrebna. Rabijo ga ne samo ti dve občini, ampak tudi druge, posebno ob sejnih. Razven tega imajo posestniki iz St. Jernejske občine vinograde v Vinvrhu in gozdove v Krakovem, Škocjanci pa podružnico na drugi strani vode. In res je lansko leto dospela stvar tako daleč, da je cestni odbor in deželni odbor obljubil svojo pomoč, le občini škocjanska in šentjernejska naj bi prispevale vsaka 2000 kron, kar je popolnoma prav, ker ti dve občini bi ga najbolj rabili. Škocjanci so takoj nabrali svojih 2000 K, še celo župan je iz svojega založil par stotakov, ki jih ni mogel v naglici od posestnikov dobiti, le da bi se stvar hitro zvršila in bi se že to pomlad z delom pričelo. Kmetje smo sami zložili po 80, 40, 20 in 10 kron, kakor pač kdo zmore. Sedaj so pa na St. Jernejski strani naenkrat nastale ovire. Enkrat se je govorilo, da bodo ravno tako kmetje sami zložili, drugi so rekli, naj cela občina da teh 2000 K. In res, kakor se sedaj sliši, občinski odbor St. Jernejski ni nič odločil, in stvar se bo vlekla naprej — mostu pa le ne bo. Naj St. Jernejska občina pri dokladah pobere tistih 2000 K ali pa pri posestnikih, saj ovira naj nikar, da bi se začel vendar enkrat most delati, ko je tako potreben. Upamo, da se bo vse lepo izvršilo, saj bogata St. Jernejska občina pač ne bo zavlačevala to potrebno stvar. Prosimo pa prizadeti posestniki slavni cestni in deželni odbor, naj se že letos začne z gradnjo mostu, ker drugače se bo vse skupaj pozabilo.

Iz Žabnic na Koroškem. Drage „Dolenske Novice“, poročam Vam, kako se nam godi sedaj v tem snegu pri vojakih. Iz Celovca smo morali iti semkaj v Žabnice, da odpremo zopet železniško progo; silni plazovi so zasuli tu cel tovorni vlak. Ponekod je snega nad 8 metrov nakopičenega. Iz Trbiža do Žabnice je peš eno uro hoda, z vlakom, ki je imel tri stroje, smo vozili isto pot tri ure. Progo bomo odkidali do laške meje.

Ika. Tudi na solnčnem jugu je letos jako pusto vreme; kak popoldan solnce, pa zopet pusto, deževno obnebeje. Naš dopisnik nam pa kljub temu opisuje to vreme v poetični obliki:

Kaj čudno se zdaj na jugu godi,
Ker solca spomladnega le še ni.

Od zgoraj oglašja se jezni Perun

Od spodaj razgraja pa besni Neptun.

Belokranjski glasnik.

Metlika. „Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v metliškem sodnem okraju“ je pristopila kot ustanovnica z zneskom 100 K slavn občina Semič. Istemu društvu je, namesto venca na krsto blagopokojne g. R. Rosina iz Novegamesta, poklonil c. kr. kancelist g. Jože Mechora iz Metlike znesek 5 K. Darovateljema kliče odbor prisrčni: „Bog plati!“

Domače novice.

Umrl je v samostanu Usmiljenih bratov v Kandiji Fr. Erih Baloh v 29. letu svoje starosti in v 4. letu svojega samostanskega življenja. Rojen je bil v Briginju na Primorskem in potem se je šolal na novomeški gimnaziji. Ko je vstopil v red Usmiljenih bratov je po dovršenem novicijatu postal lekarniški praktikant v Gradcu, odkoder je prišel radi bolezn v Kandijo in po daljšem bolehanju v noči med 16. in 17. t. m. mirno v Gospodu zaspal. R. I P.

Umrla je v Lvovu soproga velerodnega gospoda Ciril Dolenc-a, nadporočnika pri c. kr. dež. brambi. Zapustila mu je dve hčerki, eno pet drugo še-le tri leta staro. Dobremu gospodu, ki se v daljni deželi tako skrbno zanima tudi za domače dolenjske razmere, naše globoko, najodkritosrčneje sožalje! Odkrito sožalje tudi njegovemu očetu, gospodu vodju R. Dolencu in vsej rodbini! Bog tolazi!

Prememba posesti. Hišo prejšnjega novomeškega župana, g. S. Sladovič pl. Sladoevički je kupil tukajšnji trgovec-domačin g. J. Picek.

Izpraznjena srednješolska mesta na Slovenskem. Klasična filologija na gimnazijah: Kočevje (I. IV.) — Moderna filologija: Ljubljana (nem. g. D. I. g. I. IV.) — Zgodovina in zemljepisje: Kočevje (g., I. IV.) — Prirodoslovno-kemična skupina: Ljubljana (r., C. Nq. ali C. m. nl.), Gorica (r., Ng. m. nl., novo sistemizirano mesto, 8. IV.) Prostoročno risanje: Celovec (r., 31. III.) — Kratice in znaki, kakor navadno.

Imenovanje pri vojaki. S 1. majem bode pri infanteriji imenovanih 220 majorjev, 230 nadporočnikov bo imenovanih za stotnike. Vsi nadporočniki, ki so že 10 let nadporočniki, postanejo stotniki. Vsi, ki so 6 in pol leta poročniki, postanejo nadporočniki.

Učne knjige. Deželni odbor je sklenil, da honorira „Mineralogijo“ prof. Poljanca.

Izpremema poštnih okrajev. Mladovina in Šuta, ki ste dozdaj pripadali k c. kr. poštnemu uradu Št. Jernej, oziroma k poštni nabiralnici v Beli Cerkvi, nadalje vas Obrh, spadajoča dosihmal v poštni okraj Sv. Peter pri Novem mestu, so pritegnjene odslej k c. kr. poštnemu okraju Šmarjeta na Dolenjskem.

Telovadno društvo „Sokol“ v Novem mestu ima vsled po c. kr. deželni vladi potrjene spremembe pravil izreden občni zbor dne 27. sušca 1909 ob polu 9., ozir. ob 9. uri zvečer v gostilni Iv. Jakše (Skaberne), da se popolni društveni odbor.

Smrtno se je ponesrečil 16. marca popoldne Jože Adamič, posestnik iz Stop pri Velikih Laščah, pri spuščanju „kolov“ v Podvolaški hosti, pol ure od lastnega doma, bil je na mestu mrtev. Zapušča več nedoraslih otrok in plakujočo ženo, hčerko Turjaškega župana g. Mustarja. Pokojnik je bil mirne narave, skrben in dober gospodar, ki se ni nikdar sramoval javno kazati svojega verskega prepričanja, v mladeniških letih kakor pozneje. Slučaj je tudi, da se je tudi njegov oče pri vožnji ponesrečil, da je storil enako naglo in nesrečno smrt. Bog nas varuj nagle in neprevidene smrti!

Za cesarice Elizabete bolnico je daroval gospod Adolf Pauser 100 K. Bog povrni!

Bolnica v Kandiji. Na dopis iz Ajdovice v „Dol. Novicah“ se poroča, da se piše ponesrečenec v hosti Strekelj Ivan, tesar, rojen 8. marca 1877 v Hotedršici. A ker je bila poškodba manjša, kakor jo je dopisovalec omenil, je že dotični bolnico zdrav ter krepak zapustil. To bodi omenjeno zato, da se dotični, če ga zopet v hosti vidi, ne prestraši, da je mogoče njegovi duh. — Banovec Matija, posestnik, Tušev Dol, okraja Črnomelj, je bil pripeljan v bolnico. Imenovanec je prišel pod voz ter si zlomil roko. — Darovec Alojz, posestnika sin, je v hosti sekal drva ter mu je spodrsnilo; pri tej priliki si je zlomil roko, sedaj se nahaja v bolnici na potu okrevanja. — Ker je pritisk v bolnico tako narasel, prosi vodstvo bolnice, da se prej popraša, če je prostor ali ne. To je v korist bolnikov, da ne bodo zastoj delali daljnega pota!

Vreme. Tudi po doljnem Dolenjskem smo dobili pretekle dni novega snega, a je bil že skoraj izginil. Torek je zopet cel dan snežilo. Hudo je to posebno za dela v vinogradih; posebno etos se to čuti, ker že sedaj primanjkuje delavnih moči; ni čuda, laj ljudstvo še vedno hiti v daljno Ameriko. Bog daj kmalu sepših dni, da moremo opravljati nujno delo v vinogradih.

I V ječi tukajšnjega okrož. sodišča je zaprt sedaj oni kaznjene, ki je pred več leti pobegnil skozi okno iz novomeških zaporov; hodil je po Srbiji in slovanskem jugu, sedaj ga je pa vojska tako prestrašila, da je radovoljno prišel nazaj.

Prekuhavanje sliv. Finančno ravnateljstvo za Kranjsko naznanja: C. kr. finančno ministrstvo je dovolilo, da se smejo v narejnini podvrženih žganjarnah prekuhavati po doslej veljavnem načinu še one suhe slive, ki so bile nabavljene pred razglasom ministrskega odloka z dné 23. decembra 1908, šte. 91.169 in sicer ne glede na to, ali so se nabavile v svrhu prekuhavanja ali pa v svrhu nadaljne prodaje. Kot dan, ko je bil prej omenjeni ministrski odlok razglašen, ima veljati za kronovino Kranjsko 11. dan januarja 1909. Nabava suhih sliv pred tem dnem, ali pa vsaj tega dne mora biti dokazana, nakar se občinstvo opozarja.

C. kr. dvorni svetnik in finančni ravnatelj: Kliment.

Gospodarske drobtine.

— **Kmetijski razgovor v Brusnicah** se priredi to nedeljo 21. t. m. ob 3. popoldne v ondotni šoli. Udeležijo se ga gg. Dolenc, Rohrman, Skalický in Zdolšek. Vabimo gospodarje, da se ga udeleže v tako lepem številu kakor so se ga zadnjič v Stopičah.

— **Praktičen pouk o režnji trt**, ki se je priredil zadnje nedeljo v šolskem vinogradu v Cerovcih, je bil dobro obiskan. Udeležilo se ga je 40 vinogradnikov, ki so z vsem zanimanjem sledili izvajanjem adjunkta Zdolška, ki jim je pojasnil najprej rensko režnjo (reingausko režnjo) in potem še tako imenovano kozlovsko režnjo, ki se je vpeljala v šolskih vinogranih pri kraljevini. Odgovarjalo se je pri tem na razna vprašanja in sta glede gnojenja vinogradov dajala potrebna pojasnila vodja Rohrman in adjunkt Zdolšek. Gospodarji so izrazili željo, da se bodo tudi znanprej radi udeležili takega pouka.

— **Sadno drevje naj se sadi** na pravo mesto. Treba mu je ugodne lege in dobre zemlje, sicer nam ne bo delalo nobenega veselja. Puste lege, mrazne lege, nizke lege, kamnita zemlja, tanjka zemlja, vse to ne velja za sadno drevje. Sadnemu drevju treba globoke in rodovitne zemlje in ugodne prisojne lege.

— **Sadni cepiči naj se jemljejo** iz rodovitnega drevja in z rodovitnih vej ki ležijo proti solncu. Vodeni ali divji pognaniki niso za nič. Za pocepljevanje drevja naj se jemljejo cepiči dobrih in rodovitnih sort, ki so cenjene za kupčijo. Pri nas bi kazalo slabe sorte precepiti z mošanckerjem, kanadsko rajneto, voščenko, parmeno itd. To so sorte za kupčijo. Slabe sorte naj se pa opuste. Sploh je gledati na to, da gojimo malo sort jabolk pa tiste v večji množini. Dokler bo vsako drevo druge vrste, ne bo nikdar dobre sadne kupčije po naših krajih. Sedaj je čas, da pogledamo sadno drevje in ga „popravimo“, če treba.

— **Gosenčja gnezda na sadnem drevju naj se sedaj uničijo**, preden se zalega razleze. Vse sadno drevje naj se pazno pregleda in kjer se nahaja vrh vej suho listje, naj se to listje poreže in sežge, kajti v teh listih so gosenčja gnezda.

— **Deteljišča in brana.** Starejša deteljišča so rada poraščena tudi z mahom. To vidimo bolj pogosto na težki zemlji in vlažnih tleh in pa seveda v tem slučaju, ako se deteljišča nič ne obdelujejo. Opozarjamo naše gospodarje, da je treba deteljišča vsako spomlad dobro prevlačiti, da se zemlja okolu deteljnih glav in korenin zrahlja in da se iztrebi plitvo vkoreninjen plevel in mah, ki ne sodita na deteljišče. Deteljišče bodi čisto.

— **Mahoviti travniki naj se sedaj spomladi prav krepko prevlačijo** s travniško brano, da se mah kolikor mogoče izruje. Mah je škodljiv in zato mora ven. Da se po suhih legah nahaja toliko mahu, vzrok je slaba in opešana zemlja. Po takih mestih je treba travnike ob enem gnojiti, da se čimpreje rešimo škodljivega mahu. Kjer je dosti moče, tam je pa treba seveda travnike osuševati, da nam izgine nadležni mah.

— **160 do 200 jaje** na leto dobiš od kokoši, ki so izgojene s skrbnim odbiranjem in ki se redijo v kurnikih skrbnih perutinarjev. Domača kokoš ti pri navadni reži znese komaj polovico tega v tretjem letu, ko je kokoš najbolj nesna.

Raznoterosti.

* **Obilo smeha.** V malem mestecu East Branch, N. Y., je 1. marca vladala vsestranska razburjenost in obilo smeha. Delaware Eastern Railway železnica je namreč ostala dolžna neko malo svotico na davkih, vsled česar je davkar zarubil veliko lokomotivo št. 1. imenovane železnice. Kolesa lokomotive so povezali z velikanskimi verigami, ki so potem zaklenili z ravno tako velikimi ključavnicami. Železnična uprava si je vse to pustila dopasti, toda ko je bila stvar že gotova, in ko je vsakdo mislil, da je lokomotiva popolnoma zarubljena, sta prišli na lice mesta dve drugi lokomotivi, h katerim so zarubljeno lokomotivo pritrdili in jo potem s silo odvedli seboj. Vse to se je zgodilo na sledeči način: Rano zjutraj je superintendent Wagenhorst prišel na kolodvor z dvema lokomotivama, na katerih je bilo 15 delavcev, da bi lokomotivo odpeljal. Na zarubljeni lokomotivi je pa bil šerif s svojimi ljudmi, ki so potem, ko je superintendent lokomotivo pritrdil k svojim lokomotivam, spustili paro, tako, da bi lokomotiva vozila v nasprotni smeri. Medtem se je zbralo vse prebivalstvo mesteca na kolodvoru, da prisostvuje redkemu boju med lokomotivami. Vse tri lokomotive so delovale na vse pretege, tako, da sta vlekli dve proti eni in tretja proti nasprotni strani. Kacih 15 minut so se vrtela kolesa na tiru tako, da so letele iskre na vse strani, toda končno so se pretrgale verige uklenjene lokomotive, ktera je potem voljno sledila svojim tovaršicam. Šerifu in njegovim ljudem ni preostalo nič drugega, nego poskakati raz lokomotivo, ker inace bi jih superintendent odvedel seboj.

* **Kje so milijoni, nabrani za Messino?** Francoska vlada je odposlala zdravnika dr. Cherot v Messino, da ondi pomaga in potem poroča o stanju stvari. Zdravnik se je sedaj vrnil v Pariz — prepaden in ogorčen. Kje so milijoni, ki jih je Evropa zbrala za potresne žrtve? Skozi roke italijanske vlade so šli in vendar so zgrešili svoj cilj — na krajih potresa o teh milijonih ni opaziti ničesar. V Reggio in San Giovanni sem videl stradaljoče ljudstvo, ki se je tožeč prijemalo naših rok, naše obleke. Nikjer usmiljene roke, ki bi delila pomoč — brezupna solzna dolina! Strašne razmere vladajo v Messini. 30.000 preživelih živi v razvalinah in barakah. Nikdo nima varne strehe pred dežjem, blato se kopiči okoli bednih bivališč: Sedaj je še vreme precej hladno; a kaj bo, ko nastopi vročina? Epidemije so neizogibne. Več ko 50.000 mrličev je še pod razvalinami; dap za dnevom se jih izkoplje do 300. Vse toži nad nerodno, brezciljno akcijo. En ukaz pobija drugega. Orodja nedostajajo. Parnike, ki vozijo živila, se ustavlja in se živila oddajajo le proti plačilu. V višje ležečih krajih o kakem reševalnem delu sploh ni ničesar opaziti. Vsak dan umira na stotine ljudi od lakote, ne da bi se kdo za to zmenil. Milijoni, ki jih je zložilo evropsko človekoljubje za ponesrečene kraje, so izgubljeni!

Ameriški novičar.

Za predsednika severoameriških zveznih držav je izvoljen William Howard Taft. Dne 4. marca je položil v Washingtonu slovesno uradno prisego in prevzel vodstvo administracije republike. Ta dan se je mudilo v Washingtonu nad 300.000 gostov iz vseh krajev Zjedinjenih držav. Mesto New York n. pr. še nikdar ni poslalo toliko izletnikov k predsedniški inauguraciji v Washington, kakor letos. V minolej noči in tekom tega dneva je odšlo iz New Yorka v Washington 40 posebnih izletniških vlakov. S temi vlaki so se odpeljale razne delegacije iz severnega New Yorka in države New Jersey v Washington.

Ženska volilna pravica. Gubernator države Washington je dne 26. febr. podpisal zakon, ki dovoljuje ženskam volilno pravico. Ta zakon določa, da bodo prihodnje jesen možki potom glasovanja določili, naj se li dovoli ženskam splošna volilna pravica.

Važno za izseljence. To le vzemi in beri in spolnuj! Tako je naslov knjižice, ki jo je spisal o. Kazimir Zakrajšek, franciskan in izseljeniški misijonar za avstrijske izseljence v New Yorku, 135 East Rud Street. Izdala „Družba sv. Rafaela“ v New Yorku za slovenske izseljence. Str. 19. — Mala, a lična knjižica poučuje izseljence o glavnih stvareh, ki mu jih je treba vedeti, če pride v Ameriko, da ne zaide niti v dušnem niti v časnem oziru. Opozarja na službo božjo, na zavarovalnice v Ameriki itd. V Ameriko novo došlim rojakom bo knjižica dobro služila.

Smešnice.

(Dober lovec.) „Ampak, prijatelj, zakaj pa vendar nisi ustrelil zajca, ki je tekel mimo tebe?“ — „Ja, vedi, jaz ne streljam rad v teku.“ — „Imaš prav; tudi jaz vedno počakam, da se zajec malo vsede.“

(Preveč dela.) Sosedinja: „To je pa že grozno, kako so tvoji otroci razposajeni.“ — Druga sosedinja: „Da, da, vsaj se že pripravljam celo leto, da bom te paglavce nabila, pa nimam nikdar časa.“

(Zadnja želja.) Jetniški paznik vpraša na smrt obsojenega za zadnjo željo, ki jo še ima pred smrtjo na vešalah. — Hudo delnik prosi za rudeče jagode. češ, da ima te najraje na svetu. — Paznik v skrbeh: „Za božjo voljo, kje pa naj dobim sedaj v sredi zime rudeče jagode?“ — Nato obsojenec sladko se nasmehlja: „Nič hudega, bodem rad počakal do poletja!“

(Molččnost.) A.: „Ali je vaša dekla, ki hoče pri meni v službo priti, tudi dovolj molčeca?“ — B.: „O molčeca! da, posebno, ko pobije kozarce in krožnike!“

Loterijske številke.

TRST, 13. marca 30 77 79 17 52

Tujci v Novem mestu.

Hotel Koklič: Herzog D. iz Maribora; Jelšnik J. iz Kostanjevice; Bauer J. iz Dunaja; Pučnik A., Zlate M. iz Kranja; Herman K., Herman A. iz Prage; Stöger H., Novak I. iz Zagreba; Humer J. iz Gradca; Valenčič I., Kmetetz S., Levec F., Sommer L., Šiferer F., Paichel K., Praunseis K. iz Ljubljane; Zalar A. iz Vel. Loke; Chierigo H., dr. Blodig, Schrautz E. iz Trsta; Huber T. iz Brna; Pečnik F., Frlan F. dr. iz Celovca; Kržan I. iz St. Jerneja.

Hotel pri Pošti: Bavdek L. iz Črnomlja; Ribanič A. iz Vodice; Gorše M., Mramor J. iz Višnjegore; Servin A. iz Vel. Loke; Knuc F. iz Rudolfovega; Nigl F. iz Gradca; Zupanič A., Kvas I. iz Kočevja.

Jakše: Šimenc F. iz Ljubljane; Pehor J. iz Opatjegasela; Jenič A. iz Zagreba; Kajfež M., Žagar A. iz Banjeloco; Dolgen A. iz Vovejega; Benčič M. iz Herpelja.

Tržne cene v Novem mestu.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	19	52	Leča	13	66
Rž	17	56	Bob	9	08
Koruza	12	80	Ajda	11	71
Oves	9	08	Proso	12	36
Ječmen	11	71	Soršca	18	84
Krompir (mernik)	1	60	Lan	—	—
Fižol	14	31	Jajca po 10 za 40 vinarjev.		
Grah	14	31			

Vabilo na

XII. redni občni zbor ,Hranilnice in posojilnice za Kandijo in okolico'

kateri se vrši

dne 5. aprila 1909 ob 1. uri popoldne v lastnem ,Domu' v Kandiji

z sledečim vsprejemom:

- 1.) Poročilo načelstva.
- 2.) Poročilo nadzorništva in odobritev letnega računa.
- 3.) Razdelitev čistega dobička.
- 4.) Nadomestna volitev funkcionarjev.
- 5.) Slučajnosti.

NB.: Ako bi ta zbor ob 1. uri bil nesklepčen, skliče se ob 2. uri drugi občni zbor, ki sme brezpogojno sklepati.

(65-1-2)

Načelstvo.

V Luserjevi hiši na Glavnem trgu
sta s 1. aprilom za oddati

dva stanovanja

s vsemi pritklinami. Eno v prvem nadstropju z 2 sobama, eno v drugem nadstropju s 4 sobami.

(66-0-1)

Sejmi na Dolenjskem v mesecu sušcu.

V Mirni peči pondeljek po sv. Jožefu 22.; v Metliki torek po sv. Jožefu 23.; v Mokronogu soboto pred tiho nedeljo 27.

Valjni mlin, Radeče pri Zidanem mostu.

Priporoča svojo bogato zalogo vseh vrst pšeničnih mok, kakor tudi koruzne in ajdove, ter vseh v to stroko spadajočih izdelkov po konkurenčni ceni na debelo in drobno. (68-3-1)

Ker je to edino narodno podjetje na Dolenjskem, priporočam se za naklonjenost ter prav obila naročila. Cenik pošiljam na zahtevo gratis in franko.

Anton Polanc, lastnik valjčnega mlina.

V torek dne 30. marca 1909 se vrši na lici mesta v Škocjanu ob 10. uri dopoldne

prostovoljna dražba

vsega v zapuščino umrle Jozefe Rabzelj v Škocjanu spadajočega posestva obstoječega iz dveh hiš, hleva, poda, kozolca, njiv, travnikov in gozda. Kupec ima kupljeno takoj plačati. Vabijo se k tej dražbi kupci. (67)

Ustanovljeno **IVAN SVETEC** Ustanovljeno
1899 brivec in vlasuljar 1899

izdeluje vsa vlasuljarska dela, kupuje zmešane in rezane ŽENSKÉ LASE po najvišji ceni. V zalogi ima vse toaletne stvari, posebno svetovno znani original Bayrum tekočina proti izpadanju las in prhut, prhut izgine tekom enomesečne uporabe popolnoma po njegovem navodilu. Pravi Amerikan-Petrol tudi preiskujen za rast pomladka las posebno pri otrocih. (11-24-9)

Neprecenljiv Nusiol, barvilo za lase in brade, prekaša vse dosedanje iznajdbe, čudovit uspeh sedajnosti, neškodljiv, zdravniško preiskan.

Zraven tega priporoča svoj Brivski Salon, urejen z najnovejšimi komforti, s hitro, čisto, dobro postrežbo želeč mnogobrojnega obiska.

Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Pozor! Pozor! Pozor!

Na prodaj je iz proste roke (53-3-3)

prodajalna z vso opravbo na najboljšem prostoru tik farne cerkve radi preselitve. Poleg ste tudi dve njivi. Proda se le takemu, ki bode trgovino naprej vodil. Vpraša naj se pri Mariji Kalinger, trgovki v Št. Petru pri Novem mestu.

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dné 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOUVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22 v Ljubljani.

(50-43-3)

Oklic.

S 4/8

95. K. K.

Prodaja hiše prikladne za trgovino v Trebnjem.

Dne 5. aprila 1909 ob 10. uri vršila se bo pri spodaj navedeni c. kr. okrajni sodnji prostovoljna dražba v konkurz zapuščine Jakoba Petroviča v Trebnjem spadajočih zemljišč vl. št. 37 in 198 kat. obč. Trebnje obstoječe iz hiše št. 3 v Trebnjem, vrti, kašči in gozda s trgovinsko opravbo vred.

Hiša leži poleg cerkve in je nalašč prirejena za trgovino in z vsemi prostori za trgovino z lepim vrtom za zelenjavo. Izklicna cena znaša za hišo in vrt z opravbo trgovine vred 16.834 K, parceli št. 4/2 kašča in 15 vrt v izmerji 106 m² in 1255 m² ob državni cesti v Trebnjem zelo pripraven staveni prostor se izključeta za 2265 K, četrta ure od Trebnjega oddaljen lepo zaraščen bukov gozd parcela št. 586/72 v izmerji 2 ha 24 a 51 m² se izključeta za 1796 K 08 h.

Vadij znaša 10% izklicne cene in je v gotovini, državnih ali javnih pupilarno varnih vrednostnih papirjih ali knjižicah mestne hranilnice v Rudolfovem, v Ljubljani in posojilnice v Trebnjem ali Žužemberku ali ljubljanske kreditne banke položiti v roke sodnega komisarja.

Vknjiženim upnikom ostanejo njihove pravice pridržane.

Zdražitelj hiše prevzame vknjiženo hranilnično terjatev v znesku 8000 K in terjatev drugega upnika plačljivo v letnih obrokih v znesku 4326 K 16 h v svojo plačilno obljubo; istotako vstopi v najemno pogodbo z dne 26. svečana 1908.

Ostalo izkupilo hiše in izkupilo ostalih zemljišč je v enem mesecu s 6% obrestmi od dneva dražbe plačati na roke upravitelja mase.

Dražbene pogoje si vsakdo vpogleda ob navadnih urah pri sodnji ali pri upravitelju mase c. kr. notarju v Trebnjem dr. Andreju Kuharju.

C. kr. okrajno sodišče Trebnje, odd. I.,

(62) dne 28. svečana 1909.

Razpis dela.

Zaradi oddaje dela povodom razširjenja in adaptiranja društvenega poslopja „Narodne Čitatnice“ v Novem mestu se bode vršila v nedeljo

28. sušča t. l.

v društvenih prostorih s pričetkom ob 2. uri popoldne ofertna obravnava.

Pismene ponudbe — sestavljene po določbah stavnih pogojev — se bodo sprejemale do navedenega dneva in ure; na poznejše došle ponudbe se ne bo oziralo.

Načrte, troškovnik in pogoje si lahko vsakdo ogleda vsaki dan od 21. do 28. sušča od 9. ure zjutraj do 6. ure popoldne v društvenih prostorih.

(64)

Odbor.

Posestvo

obstoječe z njiv in gozda okoli 28 do 30 oralov z hišo, podom, štal, kozolcem s 5 okni in svinjskim hlevom je na Gorajih Ponikvah blizu velike ceste in železniške postaje na prodaj. Cena in natančni pogoji se zvedo pri lastniku posestva na Gornjih Ponikvah št. 9, občina in fara Trebnje na Dolenjskem. — Ako želi kdo kupiti naj se zgleda do konca tega meseca. (63-2-1)

(52 15 3)

Zanesljivi, v stroki zvedeni zastopniki se iščejo.

ESENCE

fine kakovosti za takojšnje izvrstno izdelovanje vsakoršnih opojnih pijač, finih namiznih likerjev in specialitet imam vedno v zalogi. — Poleg tega se dobi pri 80% kisova kislina, kemično čista, za izdelovanje najfinejšega kisa. Navodila in lepake pošljem brezplačno z vsako pošiljateljico. Ceniki brezplačno in pošt. prosto.

Carl Phillip Pollak, Essenzenfabrik PRAG, Mariengasse 18.

Steckenpferd lilijino mlečno milo

Najmilejše milo za kožo kakor tudi proti pegam!

(54-20-2)

Dobi se povsod!